

IS SOCIALE ZEKERHEID BIJ ZELFSTANDIGEN ANDERS DAN BIJ WERKNEMERS?

Door **Agentschap Innoveren en Ondernemen** | 16-24 jaar

Ja, de sociale zekerheid bij zelfstandigen is **anders dan bij werknemers**. Bij werknemers wordt alles geregeld door de werkgever.

Als zelfstandige ondernemer moet je je aansluiten bij een **sociaal verzekeringsfonds**. Je valt dan onder het sociaal-fiscale statuut van een zelfstandige. Je zal vanaf dat kwartaal **sociale bijdragen** moeten betalen en dit altijd voor het hele kwartaal. Dit betekent dat bij een opstart midden in het kwartaal (bv. 1 juni) je toch vanaf het begin van het kwartaal bijdragen zal betalen (in het voorbeeld: vanaf 1 april, ook al heb je in april en mei nog geen inkomsten).

Er bestaan [verschillende sociaal-fiscale statuten](#), met eigen rechten en plichten. Hieronder sommen we de voornaamste op.

De plichten van zelfstandigen verschillen naargelang hun statuut

Zelfstandige in hoofdberoep

De voorlopige kwartaalbijdragen bij het begin van de activiteit (exclusief beheerskosten) worden jaarlijks aangepast en bedragen vanaf 1/1/2023 (refertejaar 2020) voor een hoofdberoep (berekend op een inkomen van € 16.409,20) € 840,97.

Tip: op de websites van de sociale verzekeringsfondsen kan je berekenen hoeveel sociale bijdragen jij zal moeten betalen.

Student-zelfstandige

Wil je ondernemen combineren met studeren? Dan kan je gebruik maken van het voordelige [statuut van student-zelfstandige](#), als je aan de voorwaarden voldoet. De sociale bijdragen voor student-zelfstandigen liggen veel lager dan voor de zelfstandigen in hoofdberoep:

- bij een netto belastbaar inkomen lager dan € 8.204,60 dan betaal je geen sociale bedragen,
- vanaf € 8.204,60 tot €16.409,20 betaal je 20,5% op het inkomen boven het grensbedrag,
- ligt je inkomen hoger dan €16.409,20 dan betaal je dezelfde bijdragen als een zelfstandige in hoofdberoep.

Voorbeeld: Stel dat je netto-belastbaar jaarinkomen € 10.000 is. Dan betaal je op de onderste schijf van € 8.204,60 geen sociale bijdragen en op het gedeelte € 10.000 - € 8.204,60 betaal je 20,5% sociale bijdragen.

Zelfstandige in bijberoep

Niet elke werknemer kan zelfstandige in bijberoep worden. Er zijn enkele **voorwaarden**:

- je job **als loontrekkende** moet minstens de helft bedragen van een voltijdse job in de onderneming of de sector.
- **in het onderwijs** moet je als statutair lesgevend personeel minstens 6/10 van een volledig uurrooster werken. Ben je niet vastbenoemd? Dan volstaat een halve uurrooster.
- **als ambtenaar** moet je minstens 8 maanden of 200 dagen per jaar werken en minstens de helft van het aantal arbeidsuren per maand in een voltijdse job werken.

De voorlopige kwartaalbijdragen bij het begin van de activiteit (exclusief beheerskosten) worden jaarlijks aangepast en bedragen vanaf 1/1/2023 (refertejaar 2020) voor een bijberoep (berekend op een inkomen van € 1.815,41) € 93,04. Je kan op ieder moment beslissen van je zelfstandige activiteit je hoofdberoep te maken en je job op te zeggen.

Ook de sociale rechten verschillen naargelang het statuut

Zelfstandige in hoofdberoep

- Je hebt recht op **gezinsbijslag** voor de kinderen die deel uitmaken van je gezin
 - kraamgeld
 - adoptiepremie
 - gewone kinderbijslag, eventueel verhoogd met bijkomende bijslagen (mindervalide kinderen, ...)
- Je hebt recht op **tussenkost bij ziekte en invaliditeit, geboorte- en adoptieverlof**:
 - geneeskundige verzorging. Alle zelfstandigen zijn verzekerd tegen grote én kleine risico's.
 - arbeidsongeschiktheid. Je hebt recht op uitkeringen die verschillen naargelang de periode van arbeidsongeschiktheid.
 - geboorteverlof. Jonge moeders hebben recht op 105 gratis dienstencheques na de bevalling. Je hebt recht op 12 weken moederschapsverlof (13 weken bij meerlingen) en een moederschapsuitkering. Sinds 1 mei 2019 hebben zelfstandigen die vader of meeouder worden, recht hebben op een geboorteverlof van maximum 10 dagen.
 - adoptieverlof. Je hebt recht op adoptieverlof. Tijdens je adoptieverlof mag je geen zelfstandige activiteit uitoefenen. Sinds januari 2019 is de duur van het adoptieverlof niet langer afhankelijk van de leeftijd van het kind. Per adoptieouder bedraagt het adoptieverlof 6 weken.
- Je hebt recht op **pensioen**. Als zelfstandige heb je recht op een rustpensioen. In geval van overlijden kan de overlevende echtgenoot of echtgenote aanspraak maken op een overlevingspensioen.
- Je hebt recht op **mantelzorg**. Je hebt als zelfstandige het recht om, onder bepaalde voorwaarden, tijdelijk je beroepsactiviteit te onderbreken (minstens vier opeenvolgende weken) en hierbij maandelijks een uitkering te ontvangen van je sociaal verzekeringsfonds. De vormen van zorg die in aanmerking komen, zijn zorg voor een ernstig zieke, palliatieve zorgen en zorg voor een gehandicapt kind jonger dan 25 jaar.
- Je hebt een **overbruggingsrecht**: Dit recht biedt een vervangingsinkomen aan zelfstandigen die hun activiteit moeten stoppen. De uitkering heet overbruggingsrecht maar staat ook nog gekend als faillissementsverzekering, soms ook als stopzettingverzekering. Voorwaarden:
 - faillissement
 - collectieve schuldenregeling
 - brand, vernieling door derden, natuurramp, beroepsallergie
 - stopzetting om economische redenen

Opgelet: je hebt geen recht op uitkeringen (pensioen, kinderbijslag, ...) voor het kwartaal waarvoor je geen of verminderde sociale bijdragen betaalt. Afgeleide rechten zijn wel mogelijk.

Het sociaal-fiscale statuut van de zelfstandige biedt minder bescherming op het vlak van ziekte en pensioen dan het werknemersstatuut. Je kan je altijd bijkomend verzekeren.

Student-zelfstandige

Je staat voor je sociale zekerheid ten laste van je ouders. Je hebt enkel beperkte sociale rechten op het vlak van gezondheidszorg en arbeidsongeschiktheid. Je bouwt voor die jaren geen eigen pensioenrechten op.

Betaal je toch de bijdragen van een hoofdberoep? Dat is wanneer het netto belastbaar jaarinkomen meer bedraagt dan € 16.409,20. Dan geniet ook jij dezelfde rechten als een zelfstandige in hoofdberoep.

Zelfstandige in bijberoep

Je bouwt geen extra socialezekerheidsrechten op in het sociaal statuut van de zelfstandigen. Je behoudt de sociale rechten die je hebt door je hoofdactiviteit (als werknemer of ambtenaar). Betaal je de bijdragen van een hoofdberoep? Dan kan je ook dezelfde sociale rechten genieten als een zelfstandige in hoofdberoep.

Meer info

Het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen (RSVZ):
www.rsvz.be